

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, fél évre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. 6.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordaléca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanásház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: 8t hasábos garmond sorért 6 kr s egyszeri beiktatás után 30 kr. Bélyegdíj.
Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papírkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (királyutca 60. sz.) Bécsben: Haaseenstein és Vogler (Neue-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt-Seilerstätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttgart.
Nyititási díjak: sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez küldendő. Előfizetéseket a hirdetői díjak a vidékről szerkesztőséghez küldendők be.

Közjogi vallomások.

+ E cím alatt bontjuk mi fel Baritin Gy. revelatióteltjes leveleit, nem azért, mert ő fennhőző hangon rágalmozóknak nevezi politikai ellenfeleit és biztosít, hogy az ügyetlenül vetett törbe bele nem esik; tudjuk, hogy vén róka, s ezért minduntalan figyel, jobbra balra ugrik, de ép ezért egyenes irányt sem tart s úgy látszik helyeslet sem. Vétérán publicista létére még nem tanulta meg: mikor kell hallgatni, mikor ideje a beszédnek, a nemhallgatás második természetévé vált, s így szokta meg igen sokra becsülni a szép szót, a tettekől irtózik, inkább elandalog, elutazik a cselekvés óráiban.

Mi B. leveleivel azért foglalkozunk, mert az unio-kérdésével bibelődik, s bár úgy akarna föllepni, mint történelembíró, mégis kitűnik, hogy a nemzetiségi agitator szemüvegén át nézi a dolgokat; tehát részrehajlatlan történész címére számot nem tarthat, noha azt igéri, hogy egyelőre csak az utóbbi 10 évre, azután pedig az ezelőtti 14 évre is kiterjesztendő revelatióinak hálózatait.

Két súlyos váddal illetik őt — ugymond Baritiu — az első az, hogy az uniót akarta. Igaz, hogy akarta a leopoldi diploma értelmében, akarta pedig azért, hogy „megmentse „a hazát“ azon vesztélytől, miszerint előbb utóbb a német birodalom tagjává kereszteltesse; de semmi áron sem akarta ő a fusiót, hanem Erdély közjogának teljes helyreállítását, s azután oly formán reformálását, hogy a román mint nemzet és felekezett e közjogi alapon tág helyet találhasson; akarta ő az ország autonómiáját valódi, szabadelvű értelemben. Egy időben helyesnek találta hallgatni az unioról; de az octoberi diploma helyreállításán Erdély autonómiáját, megadott az alap, a melyet a románoknak meg kell vala szilárdítani. Ilyen uniót akart ő, mig politikai ellenfelei 1863-ban arról még hallani sem akartak, s midőn vitatás alá vehették volna, egyszerűen napirendre tértek fölőtte, meg azok az „álcazástól fusionisták“ is. Maager megpendítette az unio kérdését a n-szebeni skuptsinán; porrá tétek beszédét, s a ki az unio mellett szólt volna fel, árulónak nevezék, vala el azonnal; — tehát nem ő, B. gátolta az unio elővételét.

A „Gazetta“-ból vett eme idézeteinknek 1863-ra vonatkozó utolsó része B. revelatiói, melyekről a skuptsina jegyzőkönyvei eléggé felvilágosítanak bárkit is; ezeket tehát elég egyszerűen regisztrálni, mint nyilvános titkokat; megérdemli azonban a megvilágítást az, mit B. uniojáról föl-jegyzék.

Ő olyan uniót akart, mely Erdélyt csupán a personal-unioval kapcsolta volna Magyarországhoz; lett volna teljes autonómiája: külön kormányval és országgyűléssel, melyekben „tág“ helyet követel a románoknak, mint nemzet és felekezettnek; állítólag mindezt azért, nehogy (Európa tiltakozása dacára) német tartományt kereszteljék a magyar Erdélyt — szerintünk azért akarta volna B. az ilyen uniót és nem fusiót, hogy ha mindjárt az octob. diploma és Reichsrath útján is, de idővel román tartományná legyen a volt magyar fejedelemség.

Lapszemle.

A „Reform“, dacára, hogy Lónyai gróf nem kedvező körülmények közt vette át a magyar miniszterelnökséget, s egyesülési politikája a többségre számító ellenzék által gunynyal fogadtatott, mindazáltal miniszterelnöksége alatti eddigi vívmányai után bizton állítja, hogy Lónyay nem csak Magyarország jeles finanszkapacitása, de politikai államférfia is, ki eszmékkel bír és a neki sajátos szívóssággal követ, — hogy békepolitikusa, hogy első sorban a monarchia és a magyar birodalom consolidációjára, második sorban az éles pártellenlétek elsimítására törekszik, — hogy erélyes, kitartó és szívós ember, ki simasága és ideges ingerlékenysége dacára nem tér el a kitűzött cél követésétől. Ezen sajátosságaiért vindicál Lónyay grófnak államférfiúi tulajdonságot, hibái dacára őt parlamentünk egyik legkiválóbb gyakorlati államférfiúi kapacitásának itéli s ezen tulajdonságát még az esetben is vitatja, ha az új parlament többsége netalán megvonná Lónyaytól becses bizodalmat.

A P. Lloyd“ b. Bánffy Albertnek, az erdélyi jogviszonyokra vonatkozó emlékiratát elemezi, s ellene mond azon két állításnak, mintha Erdély összes serelei két főköből eredmények: a magyar államférfiak tájékozatlanságából az erdélyi viszonyokban, s azon körülményből, hogy az erdélyiek úgy a törvényhozás, mint a közigazgatás terén nem érdemelt mellőzést tapasztaltak. A „Lloyd“ ebben particularista irányt lát. Szerinte külön erdélyi kérdés nem forog fen, mert az Erdélyben emelt panaszok Magyarországra is alkalmazhatók. Nem abban rejlik tehát a baj, hogy Erdélynek rossz törvényei, rossz közigazgatása van, hanem abban, hogy Magyarországnak nincsenek jó törvényei. Ha ez utóbbi hiányon segítve lesz,

Erdély is felépül. S ez, ugymond, intés Magyarországra nézve, hogy törvénykezését és közigazgatását mielőbb czélszerűen rendezze, midőn aztán a vele törvényesen egyesült Erdéllyel együtt kielégítő állami fejlődésnek indulhat.

Guizot látogatása Thiersnél Trouvilleben

Guizot ur Trouvilleben járt tiszteletét tenni a köztársaság elnökénél. Thiers ur régi ellenfelétől — írja a „Daily News“ — bölcs és szép tett volt, hogy így megtisztelte azon férfit, kinek hazája ügyei iránti odaadó, buzgalma az őskor hősei közül bármelyikéhez bátran lehet hasonlítani, a kiket pedig a francziák megszokták imádni. Guizot ur sok változást látott Franciaországban, de sohasem látott különösebbet, mint a mit hétfőn látalt Trouvilleben: hogy az állam feje egyesíti egy király és egy miniszterelnök nyilvános gondjait s egy polgár egyszerű szokásait s valami többet mint egy írrok munkássága. S a mi még különösebb, látta ezt a nyílt, beszédes öreg embert körülveve honfitársainak legmelyebb tisztelétől, dacára, hogy a pompa minden neme távol van tőle. Megvannak példabeszédek a külszin értékéről s azt szoktuk mondani, hogy egy ember sem lehet hős inasa szemében; de mégis, mindezek dacára a világ igazi tisztelettel hajol meg, a mint tartozik is egy valóban nagy jellem varázsa előtt.

Trouvilleban Thiers megszabadulva a kormány rendes gondjaitól szabadon irányozhatja figyelmét azon külön érdekekre, melyeknél az ő felügyelete szükséges. Nem haboz, hanem bele merül a tűzéi kísérletekbe s úgy hozta elő a tervezett új tábori ágyukat, mint Mr. Gladstone szokta a levelezési csomagokat Penmanorba magához vitetni. Ez nagyon jellemző foglalkozás az elnökre nézve. A háborút minden készülékével együtt „két fő nervusa, a vas és az arany kell hogy mozgassa“ és Thiers, mig a béke iránti komoly vágyát bevallja, soha el nem titkolta meggyőződését, hogy azoknak, kikre Franciaország normánya bizva van, kötelesség visszaállítani a császár katonai hatalmát. Így a kölcsön keresztültitele után, a hadsereghez fordul. „En szeretem katonákat“ mondá a mult nyáron a n.-gyűlésben, mikor nehéz volt 100,000 tisztesseges katonát összeszerelni — és ebben nincs semmi kétség. Trouvilleban naponként először is mindig a kordier-kastély. (Thiers szállása) megett katonákat látogatja meg s mindig még reggeli előtt; azután a tűzérségi bizottsággal dolgozik s a nap későbbi részében figyelemmel kíséri a lögyakorlatokat.

Nem hiányzanak a francziák közt, a kik azt mondják, hogy ez csak a vén ember hiúsága s hogy az elnök sokkal jobban tenné, ha ezen dolgokat azokra hagyná, a kiket illet s szorítkoznék ő csupán a kormányzás polgári ügyvitelére. Hanem ez épen az a tévedés a mibe Napoleon esett. Azt az uralkodó röpiratokat irt a tűzéi szolgálatról, sőt azt állította, hogy az ágyukat saját változtatásai szerint javította, s mind e mellett is megengedte, hogy a sereg, sokkal rosszabb fegyverrel menjen hadba s az erősségeket is fegyverzetlenül hagyta. Mikor e hanyagság természetes következményei elseperék őt s ráért gondolkozni azon egy idegen országban, a mit ő, az ő meg nem érdemelt szerencsétlenségének gondolt: mindaz, a mit tehetett csak annyi volt, hogy irt egy másik röpiratot s előadta miként csalták meg emberei.

Egy franczia, Senarmont tábornok volt az, a ki először mutatta meg a világnak a tűzérség képességeit, még pedig úgy, hogy magát Napoleont is megdöbben-tette. Ő azt segédseregnek ismerte addig, de megmutatta, hogy gyakran függetlenül is döntő sikerrel lehet használni, Friedlandnál. Dn a második császárság alatt Franciaország katonai hagyományait nem hogy tovább mivelték volna, mint a lelkesedés forrását és a kötelességteljesítés gyújtó ösztönzőjét hanem inkább öntelten álmélkodtak rajta és a télenesség mentségeül használták. A franczia hadseregben sok tudományos tisztnek kellett lenni, a kik tanulmányozták az 1866-ki csehországi, igen tanulságos háborút, és észrevették hogy az osztrákok mily remekül mozgatták és kezelték ágyukat, s mily hiányos volt a poroszok takticája; de a franczia hadsereg általános tanultsága nagyon hátra állott. A porosz tűzérség ama nagy hadmenetben nem nagyon kitűnő szerepet játszott és bolásait elég teljesen és részletesen megvitaták és fejtegették — mely ténynek talán volt része abban, hogy a francziákat azon hitben megerősítette, hogy a miatt aránylag kevés bajok lenne. De a porosz tűzérség 1866-iki hibáinak épen ezen szabad kiderítése eredményezett szembevető felsőbbbségét egy évvel azután. A porosz szolgálatban álló felsőbb tisztek bővítették és megigazították eszméiket a tűzérség használata felől s oly elveket fogadtak el, melyeknél fogva eme haderő jelentősége gyarapítható. Az eredmény meglátszott a porosz tűzérség csodás manőverező hatalmában, mely hatalom már mindjárt a wörthi csatában s még szembevetőben Sedan alatt kiderült.

A háborúnak első részében a francziák nem álltak annyira alatta ellenfeleiknek ágyuk dögében, mint gyakran felvezetik: de elefedték a saját nemzetök nagy hadművészeti mesterei által tanított maximákat. A combina-

tio hatalmának teljes hiányában szenvedtek. Ágyuk rosszabbak lévén mint az ellenségéi, azokat tömegesen kellett volna, a helyett hogy — a mit általában tettek — egyes ütegekkel működtek, melyeket egymás után csak azért hoztak szíre, hogy a nemetek nehezebb tüze által elhalgattassanak. A bátorság, mellyel a poroszok ágyukat előre vitték, franczia virtus volt, melyet az ellenségnek el engedtek tanulni maguktól. A sedani csatában, hol a francziák súlyos, bátorlalanító körülmények közt is ragyogón küzdöttek a német tűzérség Floingnak s Issynek áttellenben körülvette a francziák állását, mielőtt a gyalogság felkerült volna. A franczia hadseregnek adott utasításban nagyon sok súlyt helyeztek a fegyverzet képzelt fennsőbbbségére és a hosszu soron való tüzelés hathatós voltának tanát veszedelmes eredménnyel verték fejökbe. A német tűzer tisztek most már alkalmasint megtanulták, hogy ágyukat az ellenséghez oly közel tolják előre, a mint csak lehet, mielőtt a tüzelést megnyitnák s hogy 550 lábnyira való közeledést ne tartsanak nagyon közelnek egy jó gyalogsághoz, ha annak szilárságát a gyalogsági támadás előtt meg akarja rendíteni.

Thiers ur — mondja az angol lap — jól teszi, ha erős személyes érdeklődést tanusít mindaz iránt, a mi a hadsereg erejére és ön bizalmára vonatkozik, mert a munka, mely előtte van, nem kevesebb mint a hadsereg regenerációja. Ha átöntheti bele saját lelkiületét, meglehet hogy nem teszi épen minden erkölcsi erény iskolájává, — mint egy szónok rajzolta a minap a versaillesi szösztől, — de teheti oly intézménnyé, melyre az ország büszke lehet. A második császárság nem alkotott ily hadsereget, mert eredete és története tagadása volt a hűség és kötelesség azon elveinek, melyek minden jó katonai intézményhez alapkellőek. Az a kormány a katonaság kicsapongóvá tételével kezdte s egész adminisztrációját természetszerűleg vezetett ahhoz a catastrofhához, mely Franciaországot utóljára a császári hadsereg minden maradványa nélkül hagyta, kivéve azt a részt, melyet Vinyoy tábornok vezetett vissza Méziesből Párizsba. Meglehet, hogy egyszerre nem lehetséges gyökerestől kigyomláni a császár rendszer minden baját; de ha a hadsereg tudja, hogy felette azok vannak, kik komolyan gondalkoznak javáról s kik jellemére büszkén tekintenek; a reformok gyorsan haladnak. E tekintetben a franczia hadseregnek nagy szerencséje Thiers elnöksége. Ő szerette a hadsereget, néha nem bölcsen de azért igen nagyon: de úgy szerette azt, mint a mely az ő saját erejéit tanusította: az önmegtagadást, türelmet, engedmességet és loyaltást. Ily tulajdonságokkal nincs semmi ki-vihetetlen. Az épen nem áll, hogy Thiers urnak a béke iránt beállott vágya és azon munka, melyben most foglalatoss, egyáltalában össze nem egyeztetethető s egymás mellett nem állhatnak. Senki sem várja, hogy Franciaország hadsereg nélkül maradjon, vagy ha már elfogadja a katonai intézmények terhet, megnyugszik azoknak aránylag ki nem elégtő voltában. Még Bismarck herceg sem kéjeleg ilyen hű képzelgésben. Mi azonban azt merjük reményleni, hogy Franciaország a mint boldogulását visszalérni s különböző gyengeségeit egymásután elháríttatni látja: ön kedvére nyugodtan marad visszanyert erejének öntudatában s oly politikát karol fel, mely képezzé teszi, hogy jogos befolyását Európában ama kalandori kardra hivatkozások nélkül gyakorolja, melyek oly sokszor fordultak elő a második császárság alatt s melyek Franciaország vagyonára és iparára oly kötelezett-ségi terhet vontak, mely az európai nemzetek legerőtel-jesebbikén kívül bármelyiket agyon roskasztaná.

KÜLFÖLDI HIREK.

Berlinből e hó 16-ról írják a „Köln. Ztg“-nak: A közhir azon jogos felfogásával, hogy a három császár találkozója alkalmával politikai természetű étrekezeltek nem várhatók, némi tekintetben ellenkeznek az a hir, hogy Goecsakoff herceg kíséretében legfőbb két munkatársa Jomini és Hamburger, szintén megjelennek. Európának csend utáni vágya mellett kíváncsok, hogy az uralkodók barátság-demonstrációjának jótékony hatása az által gyengítettessék, hogy talán az egyik részről tárgyalások kísértetnek meg, melyeknek lehetőségére a világ nem tekintene bizonyos aggodalom nélkül. Az utóbbi években folytatott német politikának főelőnye az, hogy a világot felesleges tevékenység és nyugtalan izgatottság által nem ijesztette.

A trouvillei ágyupróbakról érdekes közleményeket hoz az „Avenir Militaire“ egy franczia tisztől, ki egyébiránt kijelenti, hogy szándékosan óvakodik egyes részletek felsorolásától, melyeknek elárulása tilos. A kísértetek két 7 és egy 4 fontos ágyuval történnék, mindkét faj, főleg pedig az utolsó jelentékeny módosításokat nyertén a lefolyt háború óta s mindkettőnél gyújtó csavargolyók fegadtatván el, melyek szintén tökéletesebbek a poroszokénál. Célul egy kis hajó volt kiállítva a tengerre, melyről minden egyes lövés eredményét jelezték, az ágyuk mögött pedig egy árboz volt felállítva melyről tudatták a kis hajó személyzetével, hogy jelzését megértették. A golyó 28—30 másodperc alatt ért a célhoz, melynek távolsága Thiers kívánságára titok maradt. Különösen elő-

nyosnek mutatkozott a négy fontos s így ennek általános alkalmazása valószínű. Külföldiek közül csak egy svájci tűzértiszt volt jelen, ki mutatványokat fog tenni egy Svájc által Franciaországnak ajándékozott új szerkezeti aczélagyuval. Okolovics osztrák követési attaché szintén engedélyt kért a megjelenhetésre, Thierstől azonban tagadó választ kapott.

A békebiztosítások dacára is szükségesnek látják Németországban a hadügyi költségvetés folytonos emelését és különösen a tűzérség újra-szervezését és szaporítását. A felhivatalos berlini lapok most ennek szükségét Páris erődítvényeinek tervezett szaporításával indokollják.

A „Spener'sche Ztg.“ erre vonatkozólag egyebek közt ezt írja: „Páris ostromlójának jövőben, többé nem mint 1870-ben 11 mérföldnyi, hanem majdnem 20 mérföldnyi területet kell megszállnia, s a tűzéi működés megkezdéséhez 300 löveggel nem érheti be, hanem ezt a számot legalább felénnyel föl kell emelni. A következők, melyek ebből erednek, világosak. Másodjában aligha, engednek időt számunkra, hogy Párist éhséggel győzzük le; ennél fogva vártűzérségünket, melynek keretei már az utolsó hadjáratban sem voltak elegendők, jelen-tékenyen erősíteniünk kell. Tűzérségünk újraszervezése már ez okból is sürgető szükség.”

A portugál kormány, mint az angol lapok levelezői állítják, az iberi köztársasági párt vezére, nevezetesen Peniche és Magelhães grófok ellen keresetet indít, miután elegendő bizonyítéka van ellenük; de alig valószínű, hogy a spanyol követ is szerepelt volna az összeszkülésben.

A török kormány új feje, Midhat basa, az előde által inaugurált rendszert mellőzi. A belgazgatásban azt a rendszert kezdi alkalmazni, mely Bulgárország- és Bagdadban az ő kormányzósága alatt czélszerűnek bizonyult be; az államtanács két testületre osztották, az egyik a közigazgatás, a másik a törvényhozás számára.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, augusztus 21. 1872.

— Eötvös emlékkönyv. Az iparegylet 10 arany pályadíjt tűzött ki az Eötvös emlékkönyv rajzolatára. A díjat Greguss János festő nyerte el. Most tehát az ő rajzai után fogják az emlékkönyvet elkészíteni, mely a bécsi világkiállításra fog felküldetni.

— Városunkban az építkezések szép sikerrel folynak: Schütz József polgártársunk két emeletes háza, melyet árva leányok intézetének szánt, igazán szépitenei fogja piacszorunkat s már fedél alatt is áll; a fűcs épület nagy szállodává alakítása is teljes folyamatban van, a „Pannonia“-ban úgy látszik nagyvárosias vendéglőt nyer Kolozsvár; a Heller féle kioszk is díszes kávé-csarnok lesz, kivált ha igaz a hir, hogy a tulajdonos annak kis kupulájába egy olyan zeneművet akar elhelyezni, mely 12-ik órákban az egész piacon hallhatólag több darabot fogna játszani. A hidutzaban Rösner polgártársunk csinos háza tűnik szemünkbe s azon romeltakarítás, melynek czélja megnyitni a hidutzát a szabad regényes kilátásnak le az indóházig. Több emeletes ház épült az idén belközéputczában, királyutca végén a Trecsinvárb, a nagy utcában — szóval a szaporodó épületekből arra is következtethetnénk, hogy a lakás szükségén is segítve lesz némileg, s házi uraink is alább szállanak házbér követeléseikkel.

— A határőrvidékről. Bárá Soudier Temesvárról közelebb következő körlevelet bocsátotta a határőrvidéki hatóságokhoz: „A kormányzatom alatti határőrvidéknek minden kerületi hivatalát és a községi hivatalok legnagyobb részét megvizsgáltam és azon meggyőződést szereztem magamnak, hogy a határőrvidéki polgarosításának megkezdésére legmagasabb helyen elrendelt reformok nemcsak keresztültvitettek, hanem a községek át is vannak htvá az ő felsége kegyelméből élvezett jólét-től. A határőrvidéki nép józan esze mindenféle utat tört magának, s most halásan ismeri el, hogy az eddigi rendszer megszűntetésére csak saját anyagi és szellemi előhaladását idézte elő. Különösen örvendetesen meg vagyok lepve azon érdeklődés és áldozatkészség által, melyet a községek mutatnak iskolagyök emelési érdekében. A határőrvidékek már meg vannak győződve, hogy az iskola és munka a nép emeltyűi. En mindenkinek, ki közreműködött e cél érdekében, s különösen a községi főnököknek köszönetet mondok ezért.”

— Keeskemét, aug. 19. Iparműkiállításunkra jelentkezett kiállítóink, kik még küldeményeiket fel nem adták, figyelmeztetjük, hogy műveiket haladéknélkül küldjék meg, mert a vasutakon szállítmányaik késedelmeznek. Szíveskedjenek e többi szereksztőségek jelen felhívásunkat átvenni. A rendező bizottság.

— A torna-vivoda épületén keményen dolgoznak, egy részét már pléh fedél alá is fogták; maga az épület nemcsak czélszerű berendezésre mutat, de eszi-son külsejével emelni fogja a Széchenyit.

— Fendt Antal m. kir. vándortanár urat a közoktatási miniszter több városba kiküldé azon ozélból, hogy a gyümölcsfa szaporítása, nemesítése, metszése s annak

a termésre való behatásáról, továbbá a gyümölcsfa idomítása, ápolása, betegségei — ennek okai s gyógyítása módjairól elméleti és gyakorlati előadásokat tartson. Nevezett tanár ur jelenleg Aradon tartja előadásait. E hó 21-én tovább utazik.

— **Időjárásunk** csakugyan különös, a májusi hőségkor azt hittük, hogy augusztusban elolvadunk és ime ha nem is a farkas, de a szél és eső megetté nyarunkat; félé, hogy bő szőlőtermésünk bicsaknyító bort ereszt és sok helyen tengerink sem készülhet el a maga idejében.

— **Márczel Géza** színházunk ujonnan szerződött kedvelt tagja ide érkezett.

— **Olasz vendéglőnk** is van Kolozsvárt, olyan a milyen; nó de fel van írva reá: „Allbergo italiano alla Triestino.“

— **Az idegennyelvű** feliratról eszmerokonság után jut eszünkbe fölemlíteni, hogy egy idő óta járdáinkon szűkdélve — mert járnai rajtok gondtalanul nem igen tanácsos — kivált estve, a gázlámpák fényénél, könnyen valamelyik világárosa kézelhetjük magunkat, mert hallani itt a magyaron kívül olasz, német, angol, francia, román, héber beszédet.

— **A héberekről** megjegyezhetjük, hogy 1848 előtt egy külmagyartczai házasokba templomoztak, ma szép synagógájuk van, házakat bírnak valamennyi főutcánkban s nem egy kereskedés, kávéház, stb. van, hol csupán héber felirat invitálja a vendéget — ez is egy jele az időnek.

— **A n.-szebeni m. kir. főgymnasium értesítvénye:** tartalm a 1 Aristophanes felhői közli Veress Ignác és tanodai értesítések. Működött a régi tanterv alapján 16 tanár; a magyar és német feladványokra is gond fordított; a tanszerek vétel és ajándék után száprodatk; az érettségi vizsgát letették 14-en visszavettelt 6; a főgym. tanárok felnötteket is tanítottak száma 50-et; a jövő tanév oct. elsején kezdődik; az ismétli és felvételi vizsgálatok pedig szept. 30-án tartatnak meg. A tanulók száma volt mind a nyolcz osztályban 294 ebből kívülről jött 106; ösztöndíjas volt 65; vallásra nézve 143 róm. kath. 32 gör. kath. 101 gör. keleti. 15 helv. hitv. 3 ág. hitv.; — nemzetiségre nézve: magyar 149, román 121, német 24.

— **Szülők érdeklő.** Rác Sarolta — Láposy Mártonné urnő szabad. magán-leánytanintézetében — Kolozsvárt bel-magyarutczai. 422. számú szállásán a rendes előadások f. évi szeptember 1-én kezdetnek meg, vidéki növendékek azonban szept. 15-ig, vagy esetleg october 1-ig még mindig elfogadhatnak. Ezen, a legjobb hírből évek óta fennálló, s közéleti érdekelt kiérdemelt tanintézet a t. szülők figyelmébe és párlfogásába legmelegben ajánlatik.

— **A darázsok** csakugyan úgy elszaporodtak nálunk, hogy gyümölcsárusnőink alig győzik árucikkiket védelmezni ellenük, s e szárnysók még alkonyatban is úgy ütödnék kalapjainkhoz, mint a cserebogarak, midőn idényükben nagyon elszaporodnak.

— **Fürdőidényünk** gyengén ütött ki, a Szamos vizének folyását kevésszer háborgathatjuk — a fürdőtulajdonosok szomorúak.

*) Ugy tudom még van egy, „Italiano Bandiera la tricolor“ felirattal. Szedő.

— **Kassán** is lesznek nagy hadgyakorlatok a 24 60 és 66 gyalogezred szeptember 14-ig fog ott maníverezni.

— **Vasuti tanfolyam** nyílik sept. 1. Pesten a társulati kereskedelmi iskolában (Erzsébetter nro. 13.) vasuti hivatalnokok kiképzésére.

— **Derzsin lovartársulata** ma érkezik városunkba, s a nagyszerű circusban már szombaton megkezdí mutatványait. Temesvárt, Debreczenben diósérték, itt is lesz látogatója elég.

— **Baikoff** orosz tábornoki százados és cs. gárda hadtest segédtsízt a brucki táborba érkezett a hadgyakorlatok megsemlélésére.

— **Mire használják a kanalat?** A pestvárosi királyi fenytőtörvényszéknek 19-ik számú pinczefogdájából Molnár György, Tóth Benjamin, Csernusek J. és Kustos nevű veszélyes rabok aug. 18-án este 9 és 10 óra közt egy kanál segítségével börtönök egyik falát áttörték azon célból, hogy a lyukon át egy lépcsőre jutván, a háztetőn meneküljenek. Épen a döntő pillanatban meglepte őket, Horváth felügyelő. A rabok mostan a megérdemelt fegyelmi büntetésben részesülnek, mert roszban kanalaztak.

— **Nagy Frigyes bibliája.** A porosz koronaherceg szobájában Babelsbergen azon biblia is létezik, melyet Nagy Frigyes küstrini fogsága alatt olvasgatott, ez lévén az egyedüli olvasmány, mely neki atyja részéről megengedtetett. E biblia 1630-ban Strassburgban folió kiadásban jelent meg, s sok művészi beccsel is bíró a szöveg közé alkalmazott részmetszvényekkel van díszítve. Hogy a koronaherceg fogsága alatt az egész könyvet átolvasta, arról az ő s különösen az új-testamentomnak vörös ónnal aláhuzott számos tétele tanusodik. Ezen tételek akkori lelki állapotát tükrözik vissza s a tételek közül többet sajátkezű oldaljegyzetei kísérnek. A tételek, melyre a küstrini nagy fogoly kárhoztatva volt, őt a részmetszvények kifestésére indította. E festményekből haladása a művészet ezen terén világosan felismerhető, mert míg az első képek ríkító színezele a kezdőt árulja el, a későbbiek ügyes s izléses kivitele, már a gyakorlott miniatúr-festőt tüntetik fel. Az ifjú herceg száműzetésének végetével, komornikja Eversman a bibliát magához vette, kitől azután örökség után a Vitzleben család birtokába jutott, mely az érdekes munkát a most uralkodó császárnak adta át.

— **Reform az orosz haoseregben.** Az orosz katonatiszteknek jövő évi január hó 1-vel a természetbeni lakást, mely eddig a városok terhére esett, megszüntetik, s e helyett az illetők a városok négy osztálya szerint a kincstártól évenként megfelelő lakbért kapnak, nevezetesen az első rangú tábornokok: 1500, 1000, 750, 500 rubelt; altábornokok: 1200, 800, 500, 400 rubelt; vezérőrnagyok: 800, 500, 400, 300 rubelt; ezredesek: 500, 400, 300, 250 rubelt; egyéb tisztsztek: 300, 250, 200, 150 r.; századosok: 400, 175, 150, 100 r.; egyéb főtisztek: 150, 125, 100, 70 rubelt.

— **Nagy-Kanizsa vidékén** is a világ végének közeledtét temérdeken hitték s e miatt nem dolgoztak, ettek-ittak s éjjel lesték a szörnycsillagot ázó, kapa, vasvilla s egyéb élő szerszámmal. Aug. 11. este Nagy-Kanizsán a Bay kertben léggömböt eresztettek föl, mely Sz.

Miklósnál bocsátkozott lefelé; az éjjelezők ezt látva, neki, itt van az östökös, üssük, vágjuk, szurjuk s mentsük meg a világot. Az üstökös kimúlt, a diadal nagy, csak népnevelésünk szomorú állapotán bánkodhatunk.

— **A Kelet Indiában** lakó európaiak erőiesen működnek egy nagy nemzetközi kiállítás szervezésén, melyen egész Azsia, Afrika, s talán Európa termelvényei is szerepelnének. A résztvevésre felszólított államok között van: Arabia, Kelet-Afrika, Afganistán, Beludzsisztán, a Khanakok földje, ázsiai Oroszország, Cachemire, Thibet, Kína, Japán, Siam, Ausztalia, Új-Zelande, az indiai angol gyarmatok stb.

— **Egy borzasztó hír** terjedt el két hét előtt a minski kerületben, Oroszországban. Az ugyanis, hogy a csár kiadta a parancsot, hogy a kerület valamennyi fiatal leányát szállítsák el a feketetengerre. A csár ugyanis egy külföldi hercegre adta leányát, ez a herceg pedig Amerikában (!) a fekete tenger közepén csupa fekete mór által lakott országnak az uralkodója. De a csárnak és feleségének nem tetszik hogy az ő leányuk csupa fekete ember között lakják, most tehát meghagyta, hogy a minski kerület valamennyi fiatal paraszt leányát oda vigyék hogy így a fekete embernek fehér utódai legyenek. Borzasztó lett a panique e hirre. Igen sok leány kiakarta magát végezni, szülei nagy összegek lefizetésére nyilatkoztak hajlandóknak, csak hogy leányaikat megment. A segítség meg is érkezett három jámbor ember képeben, kik tetemes váltásdíjakként a gazdagabb leányok megmentésére vállalkoztak. Kettő közülük nyugalmazott katonatiszt, egyikük pedig nyugalmazott hivatalnok volt, ők terjesztették a hírt, hogy így pénzt zsaroljanak. De rajta vesztettek; mert elfogták őket még idejekorán mielőtt a nagy összegeket elkölthették volna.

— **Petrarka.** (1347.) Egy vak iskolamester Toskánából, gyalog utazott Nápolyba, hogy Petrarkát láthassa, s minthogy nem találta Nápolyba, elment utána Rómába, itt azt mondák, hogy Pármában van: — Azért utaztam ennyire — szölt Petrarkához, midőn hosszú keresés után ráakadt — hogy megölhessem azon főt melyben olyan nemes eszmék teremnek; hogy megcsókoljam azt a kezet mely azokat leírta. — Egyszer a vak ősz azt talált mondani: — Valóban nem tudok nézésével jól lakni. A jelenlevők eszóra elkezdtek kacagni. A vak Petrarkához fordulva, mondá: — Tanusodjék ön. hogy nem látom-e jobban minden vakságom daczára, mint azok kik itt kacagnak, és mind két szemükkel megbámulják. Petrarka, ki örökszépségű, gyöngéd sonetteit kedves Laurájához írta, kérdetett egy szer; — Ha szereti Laurát, miért nem veszi nőül? — Oh, mondá mosolyogva a hírneves olasz költő — hol vennék akkor anyagot gyöngéd dalokhoz? Petrarka rendesen egy bőrköpenyegot viselt, melyre sáta közben verseket írt, ha nem volt nála pergamén vagy papirus. E köpenyt 1527-ben Sadolet bíbornok mint ereklyét őrizte.

— **A Salzburgi Loosokat** illető hirdetményre felhívjuk a t. cz. közönség figyelmét, előnyösök s egészen 26 frt o. é. részletre 30 fr. havonként 1 frttal és 19 kr. stempelrel, a bécsi kereskedelmi bank váltóíródjában kaphatók Graben 13.

Közzgazdaság.

Darázsfészek

ugyan, és mégis nemcsak bele kell nyulnunk, hanem azt unitis viribus el is pusztítanunk, mert különben az idén egyetlen örömet nyújtó terményünk, a szőlő, ürmet hoz.

Annai a darázs, hegy erő korai szőlőinket, a mint egy ért szem mutatkozik, azt, nemcsak mint más évben láttuk megszálja, hanem tökéletesen fel prédálja, még a hejából is csak morzsát hagy.

Mit tegyünk e nem kedves vendégek kipusztítására? felelet: ölje mindenki a hol teheti gyümölcsön, ablakon és bár hol lehet, de ez nem elég mivel fészkei ezen pusztító állatkáknak az idén annyira népesek, hogy mézes méh rajhoz hasonlítanak.

En fészek pusztításnak házsongárdi telkemen foró vizzel neki kezdettem de csak hamar meg kelle győződnem, hogy ezen szerrel a bajt le nem győzőm; neki ereszkedtem tchát kapával, ásóval, lapáttal és ez alkalommal láttam, hogy bizony nem üres szó a példa beszéd: „darázsfészekbe nyulsz!“

Ha nem szégyelem vala, hogy győzni kiindulva magam győzeték le, — megfutamodtam volna; mert a kiásott mennyiség borzasztó volt, körül vettek szurni, kergetni akartak, de vaslapátom oly gyorsan és annyi sikerrel dolgozott, hogy egy pár szurással a nyakamon de a sok ezer darázs fiával, fészkeivel együtt elpusztítva a csatátör bórzalmát jelöli, mellette a majd két láb mély és egy lábánál szélesebb gödör, a melynek fenekéből ezüst színű fészkekből szikráztak az öldöklő szurást az arany színű mérges állatkák.

Győzelmemet az e gödörbe ősszel ültetendő almafa fogja eszembe juttatni.

Nehéz győzelem volt és bevallom, hogy nagyobb-részt annak köszönöm, hogy a darázs nem annyira ügyes mint a felbőszült mézes méh és hogy segítő Péterkém nem hagyott cserben.

No, de ilyen pusztítási módot nem minden ember fiának lehet ajánlani, azért ma neki megyünk egy más hatalmas fészek a kénkövel; de hogyan fogjuk ennek irtó gőzét a mély fészekbe juttatni? Nem kétkedek, hogy erre módot fog találni a segítségre felkért leleményes családból származó szomszéd Bodor ur.

Ugy de ketten is mit fogunk tenni a tömérdek számú darázs ellen? Ezért felkérem mind azokat a kiket malminger, lindau, malvasia a többféle szőlők érdekelnék egyesüljünk hogy mindazon embertársat a ki bebizonyítja hogy egy darázs fészket kipusztított megjutalmazzuk; én e célra felajánlok harmincz nemes több éves oltványt arra pedig hogy a hegyi pástorok minden csak kikutatott és egy hegyi gazdának bemutatott darázsfészekért, kapjanak három krajczárt, adok kezdeményezés képen két o. é. forintot.

Tegyük, ha ez évi egyetlen gyümölcsünket megakörjük menteni.

Szentgyörgyi József.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Augusztus 17-ről: 5% Metalliques 66.35. 5% Nemzeti kölcsön 71.75. 1860-diki államkölcsön 103. — Bankrészvények 880. Hitelrészvények 341. — London 10990. Ezüst 108.35. Cs. kir. arany 5.27. Napoleondor 873.1/2.

Földterhermentesítési kötvények: Magyar 81.25 Temesi 81.25. Erdélyi 79.75. Horv.-Slavon 83.75.

Felelős szerkesztő: Sándor János.

Sz. 4572. 1872. (527) 1—1

Hirdetmény.

A nagyméltóságú földmívelés, ipar és kereskedelemügyi m. k. ministerium folyó évi július hó 7-én 8516—985. szám alatt kelt magas rendelele következtében az alólt m. kir. postaigazgatóság részéről ezennel közhírré tételek, miszerint kossipostai küldeményekért aviso-illeték a címzettnek vagy meghatalmazottjának által csak oly esetben fizetendő, ha a postai értesítvény (leadási vévény) levélhordó vagy más a leadó postahivatalszolgálatában lévő egyén által a címzett lakására vitetik.

Ha tehát az értesítvények (leadási vévények) a címzettnek vagy meghatalmazottjának ő általuk bérlet küldőnczök vagy saját háznépükhez tartozó személyek vagy pedig közsegi küldőnczökkel küldetnek ki, és ha a címzettnek vagy meghatalmazottjának a nélkül, hogy külön értesítést nyertek volna, a kossipostai küldeményeket a leadási postahivatalnál személyesen veszik át a küldeményt néltan terhelő porton kívül kézbesítést vagy értesítési illetéket szedni nem szabad.

Nagy-Szeben, 1872. aug. 5. A m. kir. postaigazgatóságtól Erdélyben.

Sz. 19.—627—1872. (525) 2—3

Hirdetmény.

A kolozsvári dohány nagyüzetbe üresedésbe jövén, irásbeli pályázat után fog beletelni. E földi évi forgalma dohány-anyagban és bolyegyekben összesen 251 501 ft. teszen, 159 dohány kisárus van hozzá csatolva, és saját kiadás évi forgalma 13,537 ft 90 kr. volt. A fellelték a kolozsvári m. kir. pénzügyi biztosságnál, valamint a kolozsvári m. kir. pénzügyigazgatóság kiadó hivatalánál megtekinthetők.

A szabályszerűleg kiállított és bepusztított irásbeli ajánlatok legkésőbb 1872. évi augusztus hó 26-án déli 12 óráig a kolozsvári m. kir. pénzügyigazgatóság elnökségéhez beadandók.

Kolozsvárt, 1872. aug. hó 12-én. A m. kir. pénzügyigazgatóságtól.

(526) 1—3

A meredgyői t. cz. birtokos-sághoz.

Roer Antal ur országos képviselővé tőrtént megválasztása miatt a birtokossági pergondnokságról lemondván, tiszteltetlek kérem a t. cz. birtokos urakat, méltosztassanak a pergondnoksá befűlése, s egyéb közös ügyek elintézése végett folyó évi szeptember 21-én d. e. 10 órakor Kolozsvárt piaczori házamnál tartandó gyűlésen megjelenni.

Kolozsvárt, 1872. aug. 19. B. Bánffy Albert.

Bevásárlása, eladása és becserélése

minden létező állampapír, elsőbbségi kötvény, sorsjegy, vasuti-, bank- és ipar-aktiáknak, Couponok beváltása.

Megbízások a cs. kir. börzére

készpénz — vagy 10% előre fizetéssel teljesítettnek.

Mindenféle sorsjegyek havi részletfizetések mellett 5 frttól fölfele eladhatnak.

Rothschild és Társa

Opernring 21.

— BÉCS. —

Salzburgi Kölcsön-sorsjegyek

vásárlására.

Meghívás az ujon kibocsátott

Alólt válltőirodának van szerencsége ezennel nagyrabecsült t. cz. magán vásárlói- és üzletbartainak jelenteni, hogy az országfőváros **Salzburg** által kibocsátott **Lotto-kölcsön**, melynek első húzása már **september 5-én** főnyeremény **40,000 frt.** alólt által ép most adatott ki.

E Lotto-kölcsön 1.728.300 ft. o. é. tesz s 40 év alatt 3.952.980 ftuyi o. é. jelentékeny összeggel fizetetik vissza. Fel van osztva részletkötelezvényekre (Loosok), melyek mindenike legalább 30 frttal o. é. sorsoltatik ki. Ezenként van 5 húzás 40,000, 30,000, 15,000 ft. stb., stb. főnyereményekkel, a Loosok minden lehető biztonságot nyújtanak, miután Salzburg országfőváros minden vagyonával, minden bevételeivel, regaleival a Loosok pontos beváltásért kezkeszkedik.

Azonban arra figyelmeztetünk, hogy alólt válltőiroda a Lotto-kölcsönnek csak egy részét hajlandó ez árban kiadni, miután ez annyira előnyösen dotált Loosok nagyban kerestetvén, az árak bizonynyal emelkedni fognak. Hogy mindenki maga idejében hozzájuthasson az ily Loosokhoz, kaphatók részletes fizetés mellett is 30 frtért úgy, hogy havonként 1 ft és stempelre egyszermindenkorra 19 kr o. é. fizettessek, s még is már a legközelebbi húzásnál játszanak a 40,000 flos főnyereményre és a többiekre is. Megrendelések az illető összeg beküldése mellett azonnal teljesítettnek. Azon üzletbarátok, kik a salzburgi Loosok elárúsításával foglalkozni akarnak forduljanak alólt válltőirodához.

Egy eredeti sorsjegy ára **26 frt o. é.**

A bécsi cs. k. kiváltságolt keresk. bank váltóíródjája, előbb Sothen C. János, Graben 13.